

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 195g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a unor texte din articolele 150 alin. (2) și
153 alin. (3) lit. a) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012

(sursa de plata a remunerațiilor administratorului insolvenței/lichidatorului)

CHIȘINĂU
6 februarie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 3 octombrie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 februarie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor „raportul va prevedea și plata remunerației sale și a celorlalte cheltuieli aferente procesului” din articolul 150 alin. (2) și „precum și plata remunerației administratorului/lichidatorului” din articolul 153 alin. (3) lit. a) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Pavel Pitihin, în interesele SA „Energbank”, în dosarul nr. 2i-105/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Vitalie Guțan, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 14 aprilie 2015, dl Gheorghe Baciuc a formulat în instanța de insolvență o cerere introductivă prin care a solicitat intentarea procesului de insolvență a SRL „Nectar-Expo”. Prin Încheierea din 16 aprilie 2015, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea introductivă.

4. Prin hotărârea din 9 iunie 2015, Curtea de Apel Chișinău a intentat procesul de insolvență în privința *Nectar-Expo*.

5. La 13 iunie 2016, dna Tamara Crăciun a formulat, în interesele *Nectar-Expo*, o contestație privind sumele distribuite între creditori și onorariul de succes al lichidatorului.

6. Printr-o cerere de completare din 18 iulie 2017, dna Tamara Crăciun a menționat că din momentul intentării procedurii de insolvență și până la acea dată lichidatorul a distribuit intermediar între creditorii garantați suma de 7 600 000 lei, iar pe baza hotărârii adunării generale a creditorilor, lichidatorul a reținut 5 % din sumă, adică 380 000 lei în calitate de onorariu de succes.

7. Prin Încheierea Curții de Apel Chișinău din 8 noiembrie 2017, contestația și cererile suplimentare formulate de dna Tamara Crăciun au fost respinse.

8. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 27 decembrie 2017, recursul formulat de dna Tamara Crăciun a fost admis, iar Încheierea Curții de Apel din 8 noiembrie 2017 a fost casată.

9. În ședința de rejudecare a contestației, reprezentantul creditorului *Energbank* a ridicat excepția de neconstituționalitate a textelor „raportul va prevedea și plata remunerației sale și a celorlalte cheltuieli aferente procesului” din articolul 150 alin. (2) și „precum și plata remunerației administratorului/lichidatorului” din articolul 153 alin. (3) lit. a) din Legea insolvențabilității.

10. Prin Încheierea din 30 septembrie 2024, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

12. Prevederile relevante ale Legii insolvențabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 150 Executarea creanțelor creditorilor

„(1) Executarea creanțelor creditorilor poate începe doar după ședința de validare.

(2) La fiecare 3 luni, calculate de la data la care începe valorificarea masei debitoare, administratorul/lichidatorul prezintă comitetului creditorilor spre aprobare un raport asupra fondurilor obținute din valorificare și din încasarea de creanțe și un plan de distribuție între creditori. **Raportul va prevedea și plata remunerației sale și a celorlalte cheltuieli aferente procesului.**

(3) Pentru motive temeinice, instanța de insolvențabilitate poate prelungi cu cel mult o lună sau poate scurta termenul de prezentare a raportului și a planului de distribuție.

(4) Distribuția către creditori se face în funcție de existența mijloacelor în conturile de acumulare. Creditorii de rang inferior nu vor fi luați în considerare la distribuțiile intermediare. [...]”.

Articolul 153

Luarea în considerare a creditorilor garantați

„(1) Creditorul garantat trebuie să prezinte administratorului/lichidatorului în termenul indicat la art.152 alin.(1) dovada faptului că creanța lui nu a fost acoperită în întregime sau că el a renunțat la garanțiile reale. Dacă dovada nu se face la timp, creanțele lui nu sunt luate în considerare la distribuție.

(2) Dacă nu a valorificat bunul grevat cu o garanție reală, administratorul/lichidatorul poate să estimeze partea din creanța creditorului garantat care nu va putea fi acoperită și să rezerve în mărimea acestei părți o cantitate din masa debitoare.

(3) Fondurile obținute din vânzarea bunurilor din masa debitoare grevată, în favoarea creditorilor, cu ipotecă, gajuri sau cu alte garanții reale mobiliare ori cu drepturi de retenție de orice fel vor fi distribuite în felul următor:

a) cheltuielile de validare și de valorificare rezultate din menținerea, conservarea, luarea în posesie, evaluarea și vânzarea bunurilor, **precum și plata remunerațiilor administratorului/lichidatorului** și a persoanelor desemnate sau angajate în condițiile art.68 alin.(4);

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției menționează că există o contradicție între normele contestate și norma stabilită la articolul 70 alin. (7) din Legea insolvențelor, iar acest fapt creează o confuzie prin aplicarea arbitrară a legii. Autorul notează că onorariul de succes sub formă procentuală se plătește din contul creditorilor. Astfel, nu este clar cum se corelează plata acestor onorarii cu creanțele validate în tabelul de creanțe. Mai mult, articolul 153 alin. (3) lit. a) prevede că fondurile obținute din valorificarea bunurilor grevate sunt destinate în primul rând pentru plata remunerațiilor administratorului/lichidatorului și abia ulterior pentru plata creanțelor garantate. Acest fapt conduce la diminuarea sumelor datorate creditorilor, ceea ce este contrar principiului protecției dreptului de proprietate. De asemenea, autorul menționează că creanțele validate în tabel sunt considerate hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, însă deducerea remunerațiilor administratorului/lichidatorului din sumele validate constituie o încălcare a dreptului de proprietate al creditorilor.

14. Potrivit autorului, textele contestate sunt contrare articolelor 20, 23 și 46 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolabilității, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textele „raportul va prevedea și plata remunerației sale și a celorlalte cheltuieli aferente procesului” din articolul 150 alin. (2) și „precum și plata remunerației administratorului/lichidatorului” din articolul 153 alin. (3) lit. a) din Legea insolabilității. Curtea admite că normele contestate ar putea fi aplicate la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Curtea constată că textele contestate nu au mai constituit obiect al controlului constituționalității.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

21. Curtea reține că autorul sesizării a invocat articolele 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) și 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) din Constituție.

22. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolul 23 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26).

23. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, autorul nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu normele constituționale invocate. Simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate. Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 117 din 8 septembrie 2022, §§ 14-15; DCC nr.136 din 19 octombrie 2023, § 20).

24. Autorul sesizării susține că, odată ce articolul 143 alin. (8) din Legea insolabilității acordă tuturor creanțelor validate și incluse în tabelul definitiv consolidat al creanțelor efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, toate creanțele validate trebuie executate integral și fără intervenții arbitrare. Faptul că din mijloacele bănești obținute din valorificarea bunurilor gajate se plătesc, mai întâi, remunerațiile administratorului/lichidatorului și apoi creditorii ale căror creanțe sunt garantate duce la o diminuare a sumelor datorate creditorilor și încalcă dreptul de proprietate al acestora.

25. Curtea reține că scopul Legii insolabilității este instituirea unei proceduri judiciare colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului insolubil (a se vedea articolul 1). Curtea Europeană a

notat că procedura administrării extraordinare a unei societăți în curs de lichidare urmărește asigurarea unei gestiuni echitabile a patrimoniului acestei societății, în vederea garantării unei protecții identice pentru toți creditorii. Astfel, ingerința în cauză urmărește scopuri legitime în conformitate cu interesul public, și anume buna administrare a justiției și protecția drepturilor terților (a se vedea *Saggio v. Italia*, 25 octombrie 2001, §§ 28-29).

26. Având în vedere cerințele autorului sesizării, Curtea observă că legislatorul a stabilit că cheltuielile procesului de insolvabilitate includ: (i) cheltuielile de judecată; și (ii) remunerația și cheltuielile administratorului provizoriu, ale administratorului insolvabilității/ lichidatorului (art. 52 alin.(1)) și se acoperă din masa debitoare în primul rând (art. 43 alin.(1)). În același sens, articolul 70 din Legea insolvabilității prevede că onorariul fix stabilit pentru administrator/ lichidator se plătește lunar din patrimoniul debitorului (alin. (4)), precum și că cheltuielile aferente procedurilor judiciare aplicate debitorului insolvabil și efectuate de către administrator/lichidator vor fi suportate din patrimoniul debitorului (alin. 12).

27. Așadar, Curtea reiterează că ori de câte ori debitorul dispune de bunuri, onorariul fix și cheltuielile administratorului se încasează din masa debitoare, pentru că acestea sunt catalogate drept cheltuieli ale procesului de insolvabilitate (HCC nr. 16 din 2 iunie 2020, § 50). La rândul său, onorariul de succes al administratorului/lichidatorului, dacă acesta a fost stabilit, se plătește din contul creditorilor (articolul 70 alin.(7)), respectiv, la data distribuirii efective a masei debitoare.

28. Pretinsa confuzie sesizată de autor, precum că ar fi neclare dispozițiile criticate din articolele 150 alin. (2) și 153 alin. (3) lit. a) din Legea nr.149/2012 și că nu înțelege corelația dintre onorariile administratorilor/ lichidatorilor, inclusiv onorariului de succes, și creanțele incluse în tabelul definitiv consolidat, nu ține de constituționalitate. În acest sens, autorul excepției și-a argumentat opinia prin interpretări rezultate din coroborarea textelor contestate cu alte norme referitoare la remunerarea administratorului/lichidatorului, fapt care ar provoca, în opinia sa, o neconcordanță și o ambiguitate legislativă care generează confuzie și incertitudine pentru unii destinatari ai legii. În acest sens, Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (DCC nr. 133 din 12 august 2021, § 33; DCC nr. 27 din 24 februarie 2022, § 28).

29. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor „raportul va prevedea și plata remunerației sale și a celorlalte cheltuieli

aferente procesului” din articolul 150 alin. (2) și „precum și plata remunerației administratorului/lichidatorului” din articolul 153 alin. (3) lit. a) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Pavel Pitihin, în interesele SA „Energbank”, în dosarul nr. 2i-105/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 6 februarie 2025
DCC nr. 18
Dosarul nr. 195g/2024*